

تأمل

نگاهی به مهم‌ترین مأموریت‌های وزارت کشور

از تمرکززدایی تا ارتقای جایگاه بانوان و تأمین معیشت مرز نشینان

وزارت کشور دولت چهاردهم، وزارت کشور همه مردم ایران است و این رویکرد برگرفته از نگاه والای دولت در آرج نهادن به تمامی ایرانیان با هر نگاه و سلیقه سیاسی، مذهب و جنسیت است.

در بین مأموریت‌های متعدد و متنوع وزارت کشور، شاید مهم‌ترین مورد، مدیریت نظام حکمرانی محلی باشد. در این دوره، در فرایند انتصابات وزارت کشور که به امتداد حکمرانی مرکزی در سطح اجرایی و جغرافیایی محلی می‌انجامد، تلاش شد همواره فارغ از نگاه سیاسی و جناحی، تصمیمات عمدتاً بر اساس کارآمدی و هم‌راستایی با گفتمان وفاقی ملی اتخاذ شود. ترجیحات اصلی در این فرایند، رویکرد تخصص‌گرایی، بومی‌گزینی و همچنین استفاده از ظرفیت جوانان و بانوان بود که اکنون پس از گذشت نزدیک به یک سال و نیم، می‌توان با قاطعیت اظهار داشت خروجی این رویکرد به گواه انتخاب وزارت کشور به عنوان رتبه نخست در بین دستگاه‌ها، قابل دفاع است.

اعتباربخشی و ارتقای جایگاه مدیریتی زنان و خانواده در حوزه‌های تصمیم‌گیری، تصمیم‌سازی و اجرا از دیگر اقدامات وزارت کشور در یکسال گذشته بوده است. انتصاب دو معاون استاندار، ۲۳ فرماندار و ۷۳ بخشدار از بانوان توانمند کشور، در راستای این سیاست دولت چهاردهم بوده است.

با این حال وزارت کشور ضمن پایش عملکرد بانوان شاغل در جایگاه‌های عالی اجرایی مانند معاونت استانداری‌ها و فرمانداران، درصد انتصاب استانداران بانو هم بوده که به محض ارتقای شرایط مربوطه این اتفاق خواهد افتاد. یکی از تأکیدات همیشگی در وزارت کشور دولت چهاردهم، ایجاد فرصت برابر برای همگان است تا اصلی‌ترین زمینه برقراری عدالت در کشور فراهم شود.

در همین راستا با هدف تسهیلگری برای رشد و توسعه اقتصادی، راهبردی «تمرکززدایی» با اصول و برنامه مدون با محوریت استان‌های مرزی در دست اقدام است. به عنوان یکی از متولیان تحقق سیاست‌های دولت چهاردهم در تمرکززدایی، افزایش کارآمدی در حکمرانی محلی، چابک‌سازی و تسریع در تصمیم‌گیری، موضوع تقویت و واگذاری اختیارات به استان‌ها به عنوان یکی از محورهای اصلی مورد پیگیری قرار گرفت و با هماهنگی دستگاه‌های ذی‌ربط، بخشی از اختیارات واگذار شد. البته این مهم نیاز تأکید جناب آقای دکتر پزشکیان بتدریج در موضعات دیگر نیز دنبال خواهد شد. همچنین با هدف ساماندهی معیشت و اشتغال مرزنشینان، قانون ساماندهی تجارت مرزی (ملوانی و کولبری) و ایجاد اشتغال پایدار مرزنشینان، آیین‌نامه اجرایی و دستورالعمل‌های مرتبط با همکاری دستگاه‌های ذی‌ربط تدوین، مصوب و اجرایی شد. بر این اساس، رویه‌های شفاف و پایدار تجارت مرزنشینان در استان‌های مشمول رویه کولبری (شامل پوهپر، خوزستان و هرمزگان) و استان‌های مشمول سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی) با معافیت از حقوق گمرکی و سود بازرگانی محقق و مورد استقبال مرزنشینان جامعه هدف نیز قرار گرفت. همچنین مقرر است که صددرصد درآمد‌های حاصل از اجرائی مورد مذکور در همان استان‌های مشمول، در راستای تقویت معیشت و اشتغالزایی مرزنشینان هزینه شود.

وزارت کشور در حوزه اقتصادی اقدامات بسیار مهم دیگری نیز صورت داده است. صدور ۲۹۷ مجوز بی‌نام و واگذاری ۳۹۰ مجوز به ارزش ۲۲۲ همت، تهیه ۲۱۴۴ کیف سرمایه‌گذاری، واگذاری ۲۷۰ کیف به ارزش ۹۸۴ همت به سرمایه‌گذاران و احیای ۴۶۹۴ واحد راکد با اشتغال بیش از ۲۶ هزار نفر از جمله این اقدامات انجام شده است.

همچنین یکی از مشکلات سرمایه‌گذاران وجود قوانین و مقررات مخل تولید است که به همین منظور ۲۲۶ فقره قانون شناسایی و برای اصلاح آنها اقدام شده است.

همزمان با ایام‌الله دهه فجر و جشن و هفتمین سالگرد پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، حدود ۱۶ هزار طرح شهرداری‌ها و

دهیاری‌های سراسر کشور با اعتبار ۱۱۱۱ همت به بهره‌برداری رسید. در حوزه سیاسی کارپورژه انتخاباتی یکی از مأموریت‌های مهم وزارت کشور است. با تشکیل و فعال‌سازی ستاد انتخابات کشور و کمیته‌های تخصصی، برگزاری جلسات منظم راهبردی، تشکیل هیأت‌اجرایی مرکزی شوروا، فعال‌سازی ستادهای استانی و هیأت‌های اجرایی شهرستان‌ها و نظارت مستمر بر عملکرد آن‌ها از طریق سامانه جامع انتخابات، فرایند انتخابات مقفتمین دوره شوراهای اسلامی شهر و روستا که قرار است اردیبهشت ۱۴۰۵ برگزار شود از چند ماه قبل آغاز شد. از ویژگی‌های این دوره از انتخابات برگزاری تمام الکترونیک در سراسر کشور و نیز برگزاری انتخابات تناسبی در شهر تهران است.

یکی دیگر از کارپورژه‌های وزارت کشور در سال جاری، برگزاری مراسم اربعین بود که علی‌رغم شرایط پساچنگ با جمعیت ۳ میلیون و ۸۰۰ هزار نفری زائران، نسبت به سال گذشته رشد ۴درصدی داشته است.

همچنین میزبانی ایران برای برگزاری نشست وزیران کشور اعضای سازمان همکاری اقتصادی (اگو) پس از ۱۵ سال یکی دیگر از اقدامات مهم وزارت کشور دولت چهاردهم و شکست تصویر انزوای ایران در اولین ماه‌های پس از دفاع مقدس ۱۲ روزه و اجرای اسنپ‌بک از جانب بدخواهان جمهوری اسلامی ایران بوده است. وزارت کشور همچنین به منظور مدیریت ناترازی انرژی در کشور با همکاری دستگاه‌های متولی، مسئولیت هماهنگی بین بخشی و راهبردی کارگروه مدیریت بهینه مصرف انرژی را عهده‌دار بوده است. در ایام سرد امسال در مقایسه با سال گذشته، با تمهیدات صورت گرفته و با بهره‌مندی از انرژی خورشیدی، شبکه‌های تولید برق و گاز از پایداری مطلوبی برخوردار بودند.

در خصوص ساماندهی اتباع بیگانه نیز اقدامات مستمری از ابتدای دولت چهاردهم در حال اجراست که در نتیجه آن امسال بیش از یک میلیون و ۷۰۰ هزار نفر از اتباع غیرمجاز به کشور خود بازگردانده شدند.

در راستای بهبود خدمت‌رسانی هویتی نیز در راستای توسعه خدمات الکترونیک طی یک اقدام تحولی، سازمان ثبت احوال از مرداد امسال، فرایند صدور گواهی انحصار وراثت را به صورت تمام‌الکترونیک در مدت ۲۰ روز انجام می‌دهد. همچنین تسریع رفع موانع برای ارائه کارت‌های ملی شهروندان که دچار تأخیر شده بود در دستور کار قرار گرفته است.

در زمینه مدیریت بحران نیز با تلاش شبانه‌روزی دست‌اندرکاران این رسالت خطیر و بر اساس نقشه راه جدید سازمان مدیریت بحران کشور که بر رویکرد «پیشگیری» بنا نهاده شده، اقدامات لازم به صورت مستمر و مداوم در حال اجرا و پیگیری است و به همین دلیل در دوره جدید، سوانح و بلایای طبیعی به نحو مطلوبی مدیریت شده‌اند. وزارت کشور همپای دیگر بخش‌های دولت و در چهارچوب تدابیر پیش‌بینی شده، خود را آماده مواجهه با هر شرایطی و از جمله جنگ کرده بود و در بیش از دو هفته تجاوز صهیونی-آمریکایی وظایف محوله خود در راستای تأمین امنیت داخلی و نیازهای مردمی را دنبال کرده است.

عکس: president.ir

«ایران» عملکرد دولت چهاردهم در سال ۱۴۰۴ را مرور می‌کند

عبور از هفت خوان

گزارش

دولت چهاردهم از یک سال پرچالش و بحران خیز دارد با سربلندی عبور می‌کند؛ همچون رستمی که از هفت خوان عبور کرده باشد. چه اینکه در واقع امر، مسعود پزشکیان رئیس جمهوری و معاونان و وزاری دولت‌ش به دور از هر هیاهو و بزرگنمایی به مثل «من و کز و میدان افراسیاب» برای فردایی که آفتاب، بلندتر از همیشه بر فراز این سرزمین کهن بتابد، در میدان بوده‌اند. چنین تعبیری از کارنامه دولت در سالی که گذشت بر خلاف تصور غلوآمیز نیست. زیرا می‌توان آن را از مرور تصمیم‌ها و اصلاحات اساسی و مهم انجام شده، ارزیابی شیوه و نتیجه مدیریت اجرایی کشور در بزنگاه‌هایی همچون وقوع دو جنگ تحمیلی و نحوه مواجهه با حوادث تلخ ناشی از یک ناآرامی داخلی برای بازفرینی انسجام اجتماعی از درون رویدادهای انشقاق آفرین نتیجه گرفت.

تدبیر امور در مواجهه با جنگ ناگهانی

دولت پیرای سال ۱۴۰۴ که از سوی رهبر شهید انقلاب «سال سرمایه‌گذاری در تولید» نام‌گذاری شده بود و اولین سال اجرای قانون برنامه هفتم توسعه بود، برنامه و نقشه راه مشخصی داشت. چه اینکه اجرایی شدن این اهداف در شرایطی که کشور همچنان در عرصه اقتصاد، انرژی و آب بود، به ایجاد

خدمت‌رسانی متوقف نشد

کشور ما با جنگی تحمیلی از دست دشمنان روبه‌رو شد که هدف شوم آنها فروپاشی و تجزیه ایران عزیز بود. در اولین جنایت، دشمنان، رهبر معظم انقلاب اسلامی و جمعی از فرماندهان را به شهادت رساندند و متعاقب آن، کودتکان بی‌گناه و بسیاری از مردم را به خاک و خون کشیدند و خسارات زیادی به زیرساخت‌ها وارد کردند. هدف از این اقدامات، شکستن عزم و اراده ملت ایران بود. با این حال، جای شکر و قدردانی دارد که دولت، نهادها و مردم با تمام وجود پای کار آمدند. مردم، با بصیرت و آگاهی، شب‌ها را در میادین سپری کردند و در راهپیمایی‌ها و مراسم تشییع، علی‌رغم روزهداری، حضوری پرشور داشتند.

میدان خالی نشد و از سوی دیگر، دولت نیز در تهیه و فعالیت ضروری و کالاهای اساسی مردم، با وجود آسب‌های وارده به شبکه بانکی، کوشید تا کمبودی ایجاد نشود. خدمت‌رسانی دستگاه‌های امدادی مانند

مدیریت کارآمد منابع و آرامش روانی جامعه

در روزهای اخیر، تحولات منطقه‌ای بار دیگر آزمون‌های برای انسجام و توان حکمرانی جمهوری اسلامی ایران رقم زد. به‌رغم حملات و تهدیدات پی‌درپی دشمن، شواهد میدانی و مدیریتی نشان می‌دهد که ساختار سیاسی و اجتماعی کشور از استحکام و کارکرد مؤثری برخوردار است؛ به گونه‌ای که هیچ‌یک از طرح‌های طراحی‌شده برای فروپاشی یا تضعیف آن به نتیجه نرسیده است.

بر اساس تحلیل کارشناسان، راهبرد دشمن در این دور از درگیری‌ها بر پایه نظریه مشهور «پنج حلقه واردن» استوار بود؛ نظریه‌ای که پیش‌تر در جنگ‌های کوزوو و عراق به کار گرفته شده بود و هدف آن تمرکز بر نابودی مراکز فرماندهی و رهبری برای فروپاشی نظام سیاسی کشور هدف است. اما این الگو در مورد ایران به دلیل انسجام ساخت قدرت و وحدت میان مردم و حاکمیت

با شکست مواجه شد.

پس از شهادت برخی فرماندهان برجسته، جایگزینی

تغییر در روزه‌های معمول و جاری نیازمند بود و یکی از همین تغییرات تلاش برای رفع تحریم و مانع‌زدایی از داد و ستد بین‌المللی و جذب سرمایه‌های خارجی بود.

هدفی که در راستای تحقق آن ایجاد توافق در درون برای اخذ تصمیم‌هایی همچون به تصویب رسیدن لوائح مربوط به FATF پیگیری شد و به ثمر رسید؛ اما نیمه دیگر یعنی پیمودن مسیر دیپلماسی برای حل درناشده؛ تداوم خدمات‌رسانی حتی در مخاطرات‌آمیزترین شرایط، ایجاد همدلی و هماهنگی بین دستگاه‌ها و حرکت به سمت نظام غیرمتمرکز.

در روزهای در جریان بودن هر دو جنگی که بر ایران تحمیل شد، یکی از نکات قابل توجه بازدیدها و حضور میدانی رئیس‌جمهوری و معاونان و وزاری دولت‌ش در نقاط مختلف کشور بود. تهدید هیچ موشک و پهبادی مانع از این حضور نبود. به شهادت اخبار و تصاویر در جنگ ۱۲ روزه رئیس‌جمهوری شخصاً از همه وزارتخانه‌ها بازدید کرد تا هم به مجموعه اجرایی کشور روخیه بدهد و هم حال این هشدار عملی باشد که هیچ کوتاهی را به بهانه شرایط جنگی از همکاران در دولت نمی‌پذیرد. با وجود این، این رفتار

به هیچ وجه به معنای مدیریت فردمحور و تمرکزگرا نبود. برعکس باطل‌السخر نابسامانی احتمالی ناشی از جنگ در وسعت بروز کمترین کمبود یا نابسامانی در تأمین کالاهای اساسی و سوخت مورد نیاز مردم بود و مانعی بزرگتر یعنی انسجام ملی مردم نبود.

ایران که اتفاقی یک سال پیش از جنگ زیر سایه گفتمان وفاقی دولت و رویکرد آن در سهم‌ساختن همه اقشار، اقوام و مذاهب در مدیریت اجرایی تقویت شده بود.

هلال احمر، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و داروخانه‌ها متوقف نشد. شبکه بانکی نیز با وجود چالش‌ها، به فعالیت آنها پیادار خود ادامه داد و دولت در تلاش است تا نواقص موجود را برطرف کند. شهادت فرمانده کل قوا و رهبر جامعه، که دشمنان انتظار داشتند باعث هرج و مرج در میان مردم و مسئولان شود، با درایت ارکان نظام، به‌ویژه دولت، به فضل الهی به این سمت سوق پیدا نکرد.

مدیریت خوب و حضور مؤثر در صحنه، باعث شد امور جاری پیش‌برود. در جنگ دوازده روزه نیز شاهد تلاش‌های ممدوح از سوی دولت بودیم و امیدواریم این مسیر ادامه یابد. اطمینان دارم که با همدلی، همراهی و همدوشی مردم و مسئولان، این گذرگاه تاریخی را نیز با خوشحالی عبور خواهیم کرد و در سایه نشتان حضرت‌ایست‌الله خامنه‌ای، روزهای درخشانی را تجربه خواهد کرد.

در آستانه سال جدید، مایحتاج عمومی، از جمله میوه‌جات و سایر اقلام ضروری، به وفور و با قیمت‌های کنترل شده توسط دولت وجود دارد. ان‌شاء‌الله همه دست در دست هم داده و از این مسیر سخت عبور کرده و به فردایی روشن خواهیم رسید.

مدیریت کارآمد منابع و آرامش روانی جامعه

سرعی نیروهای فرماندهی و استمرار واکنش‌های نظامی و پهبادی، نمونه‌های روشن از تاب‌آوری نهادی و آماده‌باش سیستم حکمرانی ایران بود. از سوی دیگر، حضور مستمر مسئولان ارشد در میان مردم، به‌ویژه در راهپیمایی روز قدس، نصادی از همبستگی ملی و اعتماد عمومی به حاکمیت محسوب می‌شود. در حالی که در طرف مقابل بحران‌هایی چون فرسایش روانی، پناهگاه‌نشیني مداوم و اعتراضات داخلی مشاهده می‌شود، در ایران جریان عادی زندگی و فعالیت اقتصادی ادامه دارد. مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که حتی در شرایط بمباران نیز کسب‌وکارها فعال، فروشگاه‌ها باز و تأمین کالا پایدار بوده است؛ وضعیت‌ی که حکایت از مدیریت کارآمد منابع و آرامش روانی جامعه دارد. دولت با برنامه‌ریزی دقیق توانسته از بروز هرگونه کمبود، قطعی یا رفتارهای هیجانی در بازار جلوگیری کند.

معتقدم مهم‌ترین نکته در عملکرد این دولت آن بوده که دست‌کم روند امور از مسیر دشوارتر و پر تنش‌تر گذشته، فاصله نگرفته است. موسوم به «تغییر رژیم» در برابر بیوستگی اجتماعی و اقتدار مدیریتی ایران ناکام مانده و انسجام ملت و دولت به‌عنوان مؤلفه‌های حیاتی در امنیت ملی کشور تثبیت شده است.

سه‌م دولت

دیگر اجزای

حاکمیت و

بوینزه نیروهای

مسلم که

از کبان ایران و

حمله متقابل

به پایگاه‌های

آمریکا و

سرزمین‌های

تحت

اشغال رژیم

صهیونیستی

را به خوبی

انجام داد، یک

امور کشور

به نحوی که

مردم با وجود

تلخ‌کامی

ناشی از جنگ

دیگر نگرانی

و مشکل

جدی نسبت

به زندگی

جاری و تأمین

مایحتاج‌شان

نداشته باشند

مدیریت و حضور میدانی درعین

تفویض اختیار برای تمرکززدایی

اینکه دولت چگونه توانست کشور را در آن مقطع به خوبی مدیریت کند، بی‌شک حاصل وجود یک برنامه جایگزین از پیش تعریف شده بود. دولت بنا داشت تا بارانه‌ای از رویکردهای اساسی بود که دولت در دستور کار داشت؛ تداوم خدمات‌رسانی حتی در مخاطرات‌آمیزترین شرایط، ایجاد همدلی و هماهنگی بین دستگاه‌ها و حرکت به سمت نظام غیرمتمرکز.

در روزهای در جریان بودن هر دو جنگی که بر ایران تحمیل شد، یکی از نکات قابل توجه بازدیدها و حضور میدانی رئیس‌جمهوری و معاونان و وزاری دولت‌ش در نقاط مختلف کشور بود. تهدید هیچ موشک و پهبادی مانع از این حضور نبود. به شهادت اخبار و تصاویر در جنگ ۱۲ روزه رئیس‌جمهوری شخصاً از همه وزارتخانه‌ها بازدید کرد تا هم به مجموعه اجرایی کشور روخیه بدهد و هم حال این هشدار عملی باشد که هیچ کوتاهی را به بهانه شرایط جنگی از همکاران در دولت نمی‌پذیرد. با وجود این، این رفتار

به هیچ وجه به معنای مدیریت فردمحور و تمرکزگرا نبود. برعکس باطل‌السخر نابسامانی احتمالی ناشی از جنگ در وسعت بروز کمترین کمبود یا نابسامانی در تأمین کالاهای اساسی و سوخت مورد نیاز مردم بود و مانعی بزرگتر یعنی انسجام ملی مردم نبود.

ایران که اتفاقی یک سال پیش از جنگ زیر سایه گفتمان وفاقی دولت و رویکرد آن در سهم‌ساختن همه اقشار، اقوام و مذاهب در مدیریت اجرایی تقویت شده بود.

هلال احمر، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و داروخانه‌ها متوقف نشد. شبکه بانکی نیز با وجود چالش‌ها، به فعالیت آنها پیادار خود ادامه داد و دولت در تلاش است تا نواقص موجود را برطرف کند. شهادت فرمانده کل قوا و رهبر جامعه، که دشمنان انتظار داشتند باعث هرج و مرج در میان مردم و مسئولان شود، با درایت ارکان نظام، به‌ویژه دولت، به فضل الهی به این سمت سوق پیدا نکرد.

مدیریت خوب و حضور مؤثر در صحنه، باعث شد امور جاری پیش‌برود. در جنگ دوازده روزه نیز شاهد تلاش‌های ممدوح از سوی دولت بودیم و امیدواریم این مسیر ادامه یابد. اطمینان دارم که با همدلی، همراهی و همدوشی مردم و مسئولان، این گذرگاه تاریخی را نیز با خوشحالی عبور خواهیم کرد و در سایه نشتان حضرت‌ایست‌الله خامنه‌ای، روزهای درخشانی را تجربه خواهد کرد.

در آستانه سال جدید، مایحتاج عمومی، از جمله میوه‌جات و سایر اقلام ضروری، به وفور و با قیمت‌های کنترل شده توسط دولت وجود دارد. ان‌شاء‌الله همه دست در دست هم داده و از این مسیر سخت عبور کرده و به فردایی روشن خواهیم رسید.

مدیریت کارآمد منابع و آرامش روانی جامعه

سرعی نیروهای فرماندهی و استمرار واکنش‌های نظامی و پهبادی، نمونه‌های روشن از تاب‌آوری نهادی و آماده‌باش سیستم حکمرانی ایران بود. از سوی دیگر، حضور مستمر مسئولان ارشد در میان مردم، به‌ویژه در راهپیمایی روز قدس، نصادی از همبستگی ملی و اعتماد عمومی به حاکمیت محسوب می‌شود. در حالی که در طرف مقابل بحران‌هایی چون فرسایش روانی، پناهگاه‌نشیني مداوم و اعتراضات داخلی مشاهده می‌شود، در ایران جریان عادی زندگی و فعالیت اقتصادی ادامه دارد. مشاهدات میدانی نشان می‌دهد که حتی در شرایط بمباران نیز کسب‌وکارها فعال، فروشگاه‌ها باز و تأمین کالا پایدار بوده است؛ وضعیت‌ی که حکایت از مدیریت کارآمد منابع و آرامش روانی جامعه دارد. دولت با برنامه‌ریزی دقیق توانسته از بروز هرگونه کمبود، قطعی یا رفتارهای هیجانی در بازار جلوگیری کند.

معتقدم مهم‌ترین نکته در عملکرد این دولت آن بوده که دست‌کم روند امور از مسیر دشوارتر و پر تنش‌تر گذشته، فاصله نگرفته است. موسوم به «تغییر رژیم» در برابر بیوستگی اجتماعی و اقتدار مدیریتی ایران ناکام مانده و انسجام ملت و دولت به‌عنوان مؤلفه‌های حیاتی در امنیت ملی کشور تثبیت شده است.

هیأت دولت و در ابتدای جنگ ۱۲ روزه با گفتن این جمله که «من وظایف خودم را به استانداران سپردم. اختیار رئیس‌جمهوری و وزرا بر اساس اصل ۱۲۷ قانون اساسی به همه استانداران ابلاغ شد» از وزرا خواست با برنامه تقویض اختیار به استانداران همراهی کنند.

این تقویض اختیار بویژه در مورد استان‌های مرزی که می‌توانستند خود پیش‌برنده یک دیپلماسی اقتصادی فعال با کشورهای هم‌مرز و همسایه باشند، اهمیت بیشتری داشت. زیرا سبب شد این ظرفیت مهم در خدمت مواجهه موفق‌تر کشور با شرایط تحریمی قرار بگیرد.

از اصلاحات ضروری تا حمایت‌های معیشتی

در دوره آتش‌بس بعد از جنگ دوازده روزه اما دولت خط سیر سیاست‌های اصلاحی را پیگیری کرد که انجام‌شان برای جلوگیری از اتلاف منابع کشور و مقابله با توزیع رانت و ویژه‌خواری ضروری بود. برنامه‌ریزی و اقدام برای اصلاح ساختار اداری و کوچک‌سازی دولت از طریق ادغام بخش‌هایی با مأموریت‌های موازی، هدف‌گذاری و طرح‌ریزی بودجه عملیاتی، اجرای تکلیف برنامه‌های دولت برای اصلاح قیمت سوخت و حذف ارز ترجیحی به عنوان منبع اصلی توزیع رانت با وجود همه تباعی که می‌توانست برای دولت داشته باشد، اقداماتی بود که از سوی دولت

پیگیری و اجرا شد. ناگفته‌نماید بود که حذف ارز ترجیحی یکی از مهم‌ترین و در عین حال خطرناک‌ترین این اقدامات بود. دولت بنا داشت تا بارانه‌ای از راکه در قالب ارز ترجیحی به واردکنندگان کالاهای اساسی پرداخت می‌شد اما در نهایت اکثرش به سفره مردم نمی‌رسید، در رویکردی متفاوت به مردم به عنوان مصرف‌کنندگان نهایی سپرداز. برنامه‌ای که با تدبیر تیم اقتصادی دولت برای تأمین منابع موازی و طرح‌ریزی و اجرای طرح کالا بزرگ الکترونیک در وزارت رفاه توانست نقش مهمی در حمایت معیشتی مؤثر از اقشار مختلف مردم و بویژه دهک‌های اقتصادی پایینی جامعه ایفا کند.

تلاش دولت برای حفظ و پاسداری همبستگی اجتماعی

نیمه‌دی ماه سالی که آخرین روزهای سپری می‌شود، وقتی مشکلات اقتصادی اعتراضات بازاریان و بخشی از دیگر اقشار مردم از کلید زد و به مستمسک معاندان برای ایجاد اغتشاش و گسیل کردن مرزوران تورپست‌شان میان صفوف مردم معترض و رقم خوردن فاجعه‌گشته شدن هزاران نفر از مردم شد؛ مسئولیت خطیر دیگری پیش پای دولت قرار گرفت.

این مسئولیت مهم بازگرداندن امنیت، آرامش و همبستگی اجتماعی به جامعه‌ای بود که در فضای میهم و ممالودناشی از رهبری در تأیید آن به رئیس‌جمهوری فرموده بودند «استاندار یعنی دولت در استان». این تقویض اختیار ضرورتی بود که در حدود دو دهه گذشته مطرح شده بود. اما اجرایی نشد. دولت این مسئولیت را از همان

ابتدا با میزبانی از نمایندگان اصناف و اقشار معترض برای گفت‌وگو و شنیدن صدای انتقاد و اعتراضات آنها و پس از آن با دیدار که عزیزان‌شان را در روزهای آشوبی دی ماه از دست داده بودند و بعد با تلاش برای راستی‌آزمایی و شفاف‌سازی از طریق اعلام هویت کامل و دقیق همه جانباختگان و شهدای آن حوادث پیگیری کرد. نوع مواجهه‌های که باید اذعان کرد در قیاس با تمام اتفاقات مشابهی از این دست که در سال‌های گذشته روی داده بود، متفاوت بود و البته اثرش را هم تا همین امروز در هم‌صدایی دوباره ایرانیان مقابل دشمن و حفظ یکپارچگی ملی آن‌هم در هنگامه جنگی که با تاز و به شهادت رساندن رهبری انقلاب و فرماندهان ارشد نظامی کشور آغاز شد، نشان داده است.

زورشان به بهار نمی‌رسد

نهم اسفند ۱۴۰۴ وقتی دشمن جنگ جنایتکارانه را با به شهادت رساندن رهبر معظم انقلاب آغاز کرد، تصورش این بود که با همین جنایت می‌تواند شالوده نظام و مدیریت امور کشور را برهم بزند. سهم دولت در کنار دیگر اجزای حاکمیت و بویژه نیروهای مسلح که وظیفه دفاع از کبان ایران و حمله متقابل به پایگاه‌های آمریکا و سرزمین‌های تحت اشغال رژیم صهیونیستی را به خوبی انجام داد، یک چیز بود؛ اداره امور کشور به نحوی که مردم با وجود تلخ‌کامی ناشی از جنگ، دیگر نگرانی و مشکلات جدی نسبت به زندگی جاری و تأمین مایحتاج‌شان نداشته باشند. اقدام دولت برای ارائه پیشاپیش و زودتر از موعد حمایت‌های معیشتی، کار شانه‌روزی برای ترخیص کالاها از گمرکات و تضمین روند عادی تأمین و عرضه کالاهای اساسی از جمله مواردی بود که سبب کاهش زندگی در ایران بر خلاف انتظار دشمن بسیار کمتر از حد انتظار چنین تهاجم گسترده‌ای، رنگ و بوی جنگ به خود بگیرد.

در این جنگ هم اعضای دولت همچون همان جنگ دوازده روزه در میان مردم در میدان مسئولیت بودند. بازدیدها و سرکشی‌های وزرا با وجود جدی‌تر شدن

تهدیدات تغییری نکرد و خط بطلانی بر همه اعداهای معاندان و تبلیغاتشان در قالب ادعای دوگانگی میان مردم و حاکمیت بود. نقطه اوج نمایش یگانگی اما در روز قدس و در حضور بدون محافظ مسعود پزشکیان رئیس‌جمهوری در میان مردم تجلی یافت. اینستاگی، اطمینان و آرامشی که در قامت رئیس‌جمهوری بود و واکنش مردمی که به او خدا قوت می‌گفتند و با دیده بوسنی و عکس یادگاری گرفتن‌ها نشان می‌دادند از خدمات دولت باوجود همه مصایب ناشی از جنگ رضایت‌داریند، برای هر دولتی می‌توانست به معنای عبور سربلندی از یک سال پرچالش و بحران خیز بود. در پایان سالی که باید در آخرین روزهای آن زمزمه کرد: «زمستان است/ زمستان است، قبول!؛ زورشان به بهار که نمی‌رسد.»

کارنامه‌ای قابل دفاع در مدیریت بحران

آماده بوده است. گزارش‌هایی از بازدید برخی نمایندگان از تعمیرات‌های درنی‌های آن بود که تخت‌های آماده و بی‌ضررترین مقاطع کشور قرار داشت؛ مقطعی که با فشارهای خارجی، تحریم‌ها و در نهایت

رخدادهایی مانند جنگ دوازده‌روزه و جنگ فقهی همراه شد. با این فشارهای خارجی و فضای جنگی، بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی ادامه دارد. خدمات بانکی، اداری، ارتباطی و درمانی برقرار مانده و تأمین کالاهای اساسی و دارو برای مردم بدون وقفه دنبال می‌شود. حتی برخی

به‌موقع، بسیاری از چالش‌ها را کنترل و ثبات نسبی را در کشور حفظ کند. در یک کلام می‌توان گفت که دولت خوش‌درخشید. یکی از نقاط قابل توجه در این دوره، پیش‌بینی بحران‌ها و آمادگی برای شرایط اضطراری بود. گزارش‌های نشان می‌دهد که حتی پیش از وقوع درگیری‌ها، تمهیداتی برای تأمین مایحتاج عمومی، ذخایر راهبردی و مدیریت شرایط بحرانی در نظر گرفته شده بود. تقسیم کار میان دستگاه‌های اجرایی و واگذاری بخشی از اختیارات به وزرا و استانداران نیز از جمله تصمیماتی بود که سرعت عمل در تصمیم‌گیری و اجرا را افزایش داد. همین ساختار باعث شد هنگام بروز بحران، بسیاری از اقدامات ضروری بدون

اتلاف زمان انجام شود؛ و سفارش و تأمین کالاهای اساسی گرفته‌تا مدیریت ذخایر استراتژیک و سامان‌دهی باندر. در حوزه بهداشت و درمان نیز عملکرد قابل توجهی دیده شد. رسیدگی سریع به مجروحان و آمادگی مراکز درمانی نشان داد که شبکه درمانی کشور برای شرایط اضطراری

بدون جهش بزرگ بدون عقبگرد

از ارزیابی عملکرد دولت‌ها، گاهی مهم‌ترین شاخص‌نه اقدامات پرسر و صدا، بلکه میزان ثبات و جلوگیری از وخیم‌تر شدن شرایط است. درباره دولت مسعود پزشکیان نیز می‌توان از همین زاویه به موضوع نگاه کرد. در شرایطی که کشور با مجموعه‌ای از چالش‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی روبه‌روست، برخی معتقدند مهم‌ترین نکته در عملکرد این دولت آن بوده که دست‌کم روند امور از مسیر دشوارتر و پر تنش‌تر گذشته، فاصله نگرفته است.

بر اساس این نگاه، دولت پزشکیان نه تحولی بزرگ و چشمگیر در عرصه‌های مختلف ایجاد کرده و نه برنامه‌ای

عبدالحسین روح‌الامینی
نماینده تهران در مجلسصادق زبیاکلم
استاد پیشین دانشگاه